

Uzgoj matica – Tehnike zapocinjanja i njegovanja maticnjaka

Dvije cinjenice :

1.- Pcele u raspolozenju za gradnju maticnjaka ce prihvatiti ponudjene larve da od njih grade maticnjake ako nemaju svoje vlastte larve.

2.- Pcele ce nastaviti njegovati zapocete maticnjake koje im se ponude.

Na osnovu ove dvije cinjenice formirane su sve tehnike zapocinjanja i njeg maticnjaka.

Maticnjaci se zapocinju i njeguju u bezmaticnom drustvu.

Maticnjaci se zapocinju u bezmaticnom drustvu i njeguju u drustvu u prisustvu matice.

Maticnjaci se zapocinju i njeguju u drustvu u prisustvu matice.

Po nacinu koristenja larvi maticnjaci se mogu odgajati bez prenosa larvi u pocetke maticnjaka ili sa prenosom larvi u pocetke maticnjaka.

Maticnjaci bez prenosa larvi u pocetke maticnjaka.

Ovedje ima mnogo metoda koje su pronasli i uspostavili pcelari prakticari i pcelarski naucnici.

Sustina je u tome da se za startovanje maticnjaka koriste jaja ili larve koje se nalaze u radilickim celijama. Te celije se isjecaju i dodaju starter drustvu na zapocinjanje. Ove metode su pocete koristiti prije nego sto je americki pcelar Dulitl pronasao nacin prenosa larvi u pocetke maticnjaka.

Kao autori nekih od ovih metoda mogu se navestiti :

.- Zdravko Ilijev

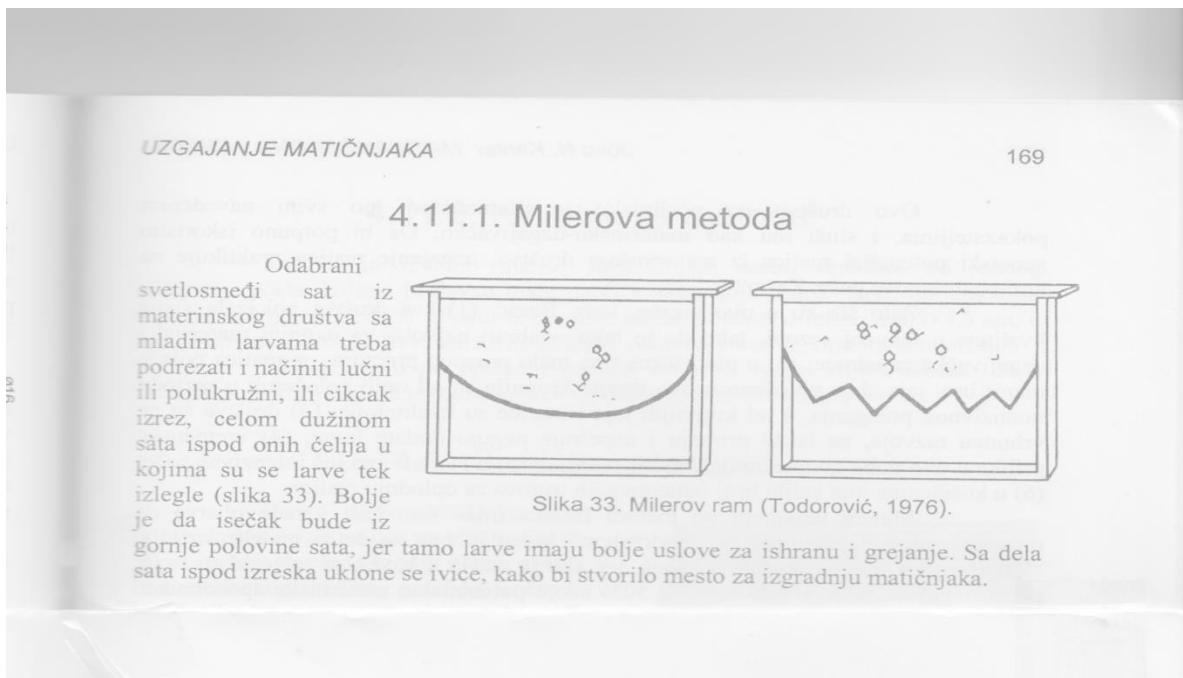
.- Vladimir Hunjadija

.- Lovre Peradin

.- Petar Petrovic Korzenjevski

.- Alej Kaj i jos mnogi drugi.

MILER : Ram koji ce koristiti kao uzgojni materijal izrezuje lucno ili zupcosto po rubovima legla. Na izrezima se mogu nalaziti mlade larve i li jaja ili obadvoje.

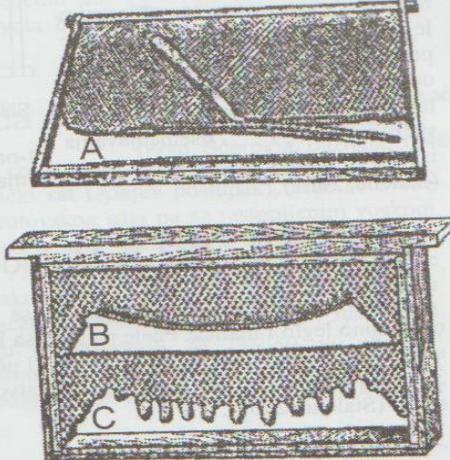
4.11.3. Alejev postupak

Henry Alley (1883) je prvi počeo da proizvodi matice za tržište. On ih je proizvodio direktno iz jaja i larvi uzetih iz materinskog društva, pomoću isečenih zaleženih kajševa saća (slika 35 A). "Najbolje je", prema Bertranu, "takve trake izrezati na periferiji otvorenog legla", odnosno, prema Avetisjanu, "trake treba izrezati ne od donjeg dela saća, gde se obično održava nešto niža temperatura, koja zadržava razvoj larvi, već iz srednjeg dela". Za učvršćenje traka sa larvama priprema se specijalan ram (slika 35 B i C). U saću takvog rama prorežu se dva horizontalna otvora u vidu luka, visine 4-5cm. Na ispušteni luk u prozoru saća prilepi se pripremljena traka sa larvama, usmerena ka podnjači, posle čega se okvir sa uzgojivajućko društvo. Pri tome, vosak ne sme biti previše vruć (da ne izgore larve), a ne odgovara ni vosak pred stezanje, pošto takav loše lepi traku. Obično se u jednom prozoru postavi 10-15 matičnjaka.

U suštini, iseku se trake sa jajima ili larvama (slika 35 A), koje treba da imaju kroz sredinu red nepovređenih ćelija. Od svaka četiri jajeta (larve) u redu na traci, poništavaju se tri, a ostavlja jedno. Poništavaju se i sve okolne larve (jaja) u ćelijama oko budućeg matičnjaka, kako ne bi pravili "konkurenčiju".

Prednost ovog postupka svodi se na to da su matičnjaci koje pčele izgrađuju udaljeni jedan od drugog.

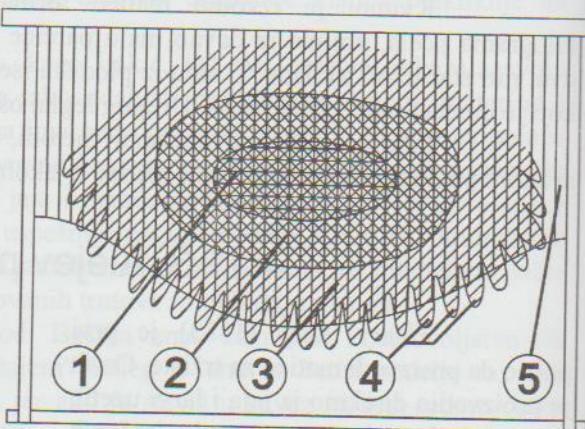
Nedostatak ove metode je u činjenici da trake prilikom lepljenja mogu da budu oštećene; da budu slabo zapepljene i pod teretom pčela otpadnu; kod takvih traka ostaje miris prstiju, što može negativno da utiče na prijem larvi.

Slika 35. Alejeva metoda uzgajanja matica:
A – sasecanje traka sa jajima ili larvama.
B - isečene ćelije saća prilepljene voskom;
C - izgrađeni matičnjaci.
(Bilaš, Krivcov i Lebedev, 2000)

4.11.4. Bertranov postupak

Znajući da se najsvežija jaja nalaze na periferiji otvorenog legla, Bertran je u vidu lûka izrezao donji deo saća sa leglom u obliku dûge, i tako je dobio gotov niz celija sa položenim jajima u njima (slika 36). Postavio je uzgojni materijal u plodište uzgajivačkog društva, između dva sâta sa zatvorenim leglom, zbog čega je odstranio maticu i sve saće sa otvorenim leglom. Jedanaesti dan posle postavljanja uzgojnog materijala, oduzeo je matičnjake i podelio ih u nukleuse (oplodnjake), i posle sparivanja i osemenjavanja iskoristio maticu prema svom planu (Staletić, 2001).

Slika 36. Donji deo saća u vidu lûka po postupku Bertrana (Staletić, 2001)

1-najstarije leglo; 2-mlado leglo; 3-najmlađe leglo;
4-matičnjaci; 5-izrezan sat sa leglom u obliku dûge.

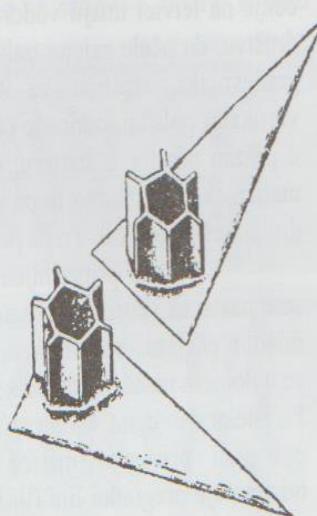
UZGAJANJE MATIČNJAKA

173

4.11.7. Metoda Dragutina Loca

Dragutin Loc, poznati zagrebački pčelar, prema Belčiću (1981), koristio je trouglaste klinove (slika 38.) kao nosače matičnjaka, izrađene od vrlo tanke dašćice, koje je nazivao *trzalica za tamburu*, dužine 3,5cm, a širine u osnovi trougla 1,5-2 cm. Jedan kraj je bio zaobljen, a drugi zašiljen. Na zaobljeni kraj lepo bi voskom samo jednu radiličku celiju s trajetom, a šiljati deo bi zabadao u saće. Uzgajivačkoj zajednici nikada nije dodavao više od 15 "trzalica".

Ovim postupkom, Loc je obezbedio da larve buduće matice od prvog trenutka života budu hranjene posebnom hranom.

Slika 38. Trouglasti klinovi, kao

Vecina ovih metoda je napustena poslije Dulitlovog pronałaska prenosa lari u matičnjake i pronałaska kalupa "SPRAVE" za izradu pocetaka matičnjaka u koje se prenose larve iz radiličkih celija i daju na gradnju matičnjaka startnim drustvima "STARTERIMA"